

ISSN 2181 - 7367

GULISTON DAVLAT
UNIVERSITETI

GULISTON DAVLAT
UNIVERSITETI
AXBOROTNOMASI

ВЕСТНИК
ГУЛИСТАНСКОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО
УНИВЕРСИТЕТА

BULLETIN
OF GULISTAN STATE
UNIVERSITY

2023 / 2

Gumanitar - ijtimoiy fanlar seriyasi

E-ISSN 2181 - 1172

Web site: www.guldu.uz
E-mail: guldu-vestnik@mail.uz

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI

**ISSN 2181-7367
E-ISSN 2181-1172**

**GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI
AXBOROTNOMASI**

**ВЕСТНИК ГУЛИСТАНСКОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА**

**BULLETIN
OF GULISTAN STATE UNIVERSITY**

Gumanitar - ijtimoiy fanlar seriyasi

Jurnal 2001-yil sentabr oyidan chiqa boshlagan.
Bir yilda 4 marta chop etiladi.

2023 / 2 (101)

“Universitet” nashriyoti,
Guliston – 2023

Muassis: Guliston davlat universiteti

Bosh muharrir:

Xodjiyev Muxsin Tadjiyevich, t.f.d., prof.

Bosh muharrir o‘rinbosari:

Karshibayev Hazratkul Kilichevich, b.f.d., prof.

Mas’ul kotib:

Toshtemirov Doniyor Eshbayevich, p.f.n., dots.

Tahrir hay’ati:

Gumanitar - ijtimoiy fanlar seriyasi (pedagogika, filologiya, ijtimoiy – iqtisodiy fanlar) bo‘yicha:

Pedagogika

Jo‘rayev Risboy Haydarovich - O‘z.FA akademigi,
p.f.d., prof. (O‘zPFITI);

Tojiyev Mamarajab – p.f.d., prof.

(O va O‘MKHTRM)

Raximov Baxtiyor Xudoyberdiyevich - p.f.d., prof.

(GulDU)

Raximov Atanazar Karimovich - p.f.d., prof.

(CHDPU)

Muslimov Narzulla Alixanovich - p.f.d., prof.

(TDPU)

Abdulkarimov Habibullo Abdulkarimovich - p.f.n.,

dots. (GulDU)

Filologiya

Samigova Xushnuda Botirovna – f.f.d. (O‘zDJTU)

Sharipov Fazliddin Galiyevich – f.f.d., dots.

(GulDU)

Ijtimoiy – iqtisodiy fanlar

G‘ulomov Saidahror Saidahmedovich - O‘z.FA
akademigi, i.f.d., prof. (O‘z.FA)

Oblomurodov Naim Xalimovich – t.f.d., prof.

(TMI)

Mahmudov Ravshanbek Jalilovich – f.f.n., dots.

(GulDU)

**GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI
AXBOROTNOMASI**

Guliston davlat universiteti axborotnomasi ilmiy jurnali O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 25.06.2020 yilda 1078–sonli guvohnoma bilan qayta ro‘yxatdan o‘tgan.

Guliston davlat universiteti axborotnomasi ilmiy jurnali oliy va o‘rta maxsus ta‘lim muassasalari professor-o‘qituvchilari, katta ilmiy xodim izlanuvchilar, mustaqil tadqiqotchilar, magistr va bakalavrlar hamda xalq xo‘jaligining turli sohasida faoliyat ko‘rsatayotgan mutaxassislariga mo‘ljallangan.

Guliston davlat universiteti axborotnomasi ilmiy jurnali O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi OAK Rayosatining 2013-yil 30-dekabrda 201/3-sonli qarori bilan **Biologiya fanlari** bo‘yicha, 2021-yil 30-aprel-dagi 296/5-sonli qarori bilan **Kimyo fanlari** va **Filologiya fanlari** bo‘yicha, 2022-yil 28-fevral-dagi 312/6-sonli qarori bilan **Pedagogika fanlari** va **Psixologiya fanlari** bo‘yicha fan doktori ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari ilmiy natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar e‘lon qilinishi lozim bo‘lgan respublika ilmiy jurnallari ro‘yxatiga kiritilgan.

**ВЕСТНИК ГУЛИСТАНСКОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА**

Вестник предназначен для профессорско-преподавательского состава высших и средних специальных учебных заведений, старших научных сотрудников исследователей, соискателей, магистров и бакалавров, а также специалистов разных отраслей народного хозяйства.

**BULLETIN
OF GULISTAN STATE UNIVERSITY**

The bulletin is intended for the faculty of the higher and specialized secondary educational institutions, senior research associates, researchers, competitors, masters and bachelors, and also experts of national economy.

Tahririyat manzili:

120100, Guliston shahri, 4-mavze,
Guliston davlat universiteti, Bosh bino,
4-qavat, 423-xona.

Tel.: (67) 2253801, (67) 2250275

Faks: (67) 2254042

Web site: www.guldu.uz

E-mail: guldu-vestnik@umail.uz

© “Universitet” nashriyoti, 2023.

o'qib berishga qaratilgan edi. Bu esa mavzu yuzasidan keltirilgan ma'lumotlarni to'liq anglash uchun yetarli emas deb o'ylaymiz.

O'quvchilar yuqorida keltirilgan "Chumolining jasorati" matniga tuzilgan savol, test hamda yozma topshiriqlarimizga javob topar ekan, ular aniq tushuntirilmagan g'oyalar yoki malumotlarga nisbatan tushuntirishlar beradilar. O'quvchilar oddiy xulosalar bilan bir qatorda, matndagi axborotlarni talqin qilishda va uyg'unlashtirishda aniq yoki umumiy ma'lumotlarga e'tibor berishlari yoki tafsilotlarni umumlashtirishlari mumkin.

O'quvchilarning tanqidiy va ijodiy fikrlash, axborotni mustaqil izlash, tahlil qilish kompetensiyalari va malakalarini rivojlanishiga alohida ahamiyat berish mamlakatimizning navbatdagi PIRLS xalqaro tadqiqotida munosib ishtirok etishini ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xalqaro tadqiqotlarda boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash. T.: «Sharq». 2019. – 40 b.
2. O'quvchilarning matematik, tabiiy-ilmiy fanlar hamda o'qish savodxonligini baholashga mo'ljallangan topshiriqlar to'plami. T. 2021. – 120 b.
3. Qosimova K., Matjonov S., G'ulomova X., Yo'ldosrheva Sh., Sariyev Sh. Ona tili o'qitish metodikasi, Toshkent, Noshir, 2009. – 340 b.
4. Sidorova G.A. "PIRLS 2021 xalqaro solishtirma tadqiqoti doirasida o'qish savodxonligini baholashning o'ziga xos xususiyatlari" xalqaro vebinar ma'lumotlari, 2021. – B.15-17.
5. Amonov U.S. O'qish darslarida maqol janridan foydalanish usullari va ahamiyati: 2021. - 124 b.
6. Adizova N.B. 3-4-sinf ona tili darslarida qo'llanadigan tayanch kompetensiyalar. // Journal of Advanced Research and Stability. Volume: 02 Issue: 01 | 2022. – B. 78-82.
7. Saidova M.J., Ibrahimova M.F. An integrated approach to the use of pedagogical technologies in primary school mathematics// Middle European Scientific Bulletin. Volume 8, January 2021, - P. 174.
8. Ergashovna S.G. Formation of concepts about length in primary school students, developing length measuring skills. – 2021. – 120 p.
9. Джураева С.Н., Дустова Д.С. Способы воспитания личностных качеств у студентов педагогической специальности //Academy. – 2019. – №. 6 (45). – С. 96-98

Muallif:

Turanova Iroda Egamberdiyevna - Guliston davlat universiteti, Boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrasida o'qituvchisi.

UDK: 371.7

PEDAGOGICAL MECHANISMS OF FORMING A HEALTHY LIFESTYLE IN PRIMARY CLASS STUDENTS

**BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARIDA SOG'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHNING
PEDAGOGIK MEKANIZMLARI**

**ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ У УЧАЩИХСЯ
НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ**

Salixov Temur Mansurovich

Buxoro davlat universiteti, Buxoro shahri, Muhammad Iqbol k. 11-uy.

E-mail: salixovtemur@gmail.com

Abstract. In this article, scientific and practical justification of the process aimed at forming a healthy lifestyle among primary school students and factors aimed at creating an educational environment aimed at protecting the health of students are scientifically researched. Also, in the article, pedagogical mechanisms for the formation of scientific views, approaches, methods for improving the main directions in the field of physical education, sports, healthy lifestyle are based on examples.

Key words: physical education and sports, active games, healthy lifestyle, primary school students, pedagogical mechanisms.

Аннотация. В данной статье научно исследовано научно-практическое обоснование процесса, направленного на формирование здорового образа жизни у младших школьников, и факторов, направленных на создание образовательной среды, направленной на сохранение здоровья учащихся. Также в статье на примерах основаны педагогические механизмы формирования научных взглядов, подходы, методы совершенствования основных направлений в области физической культуры, спорта, здорового образа жизни.

Ключевые слова: физическая культура и спорт, подвижные игры, здоровый образ жизни, младшие школьники, педагогические механизмы.

Kirish. Aholi o'rtasida sog'lom turmush tarzini keng targ'ib qilishni tizimli yo'lga qo'yish, jamiyatda sog'lom turmush tarzi tamoyillarini yanada kuchaytirish, o'sib kelayotgan yosh avlodni zararli odatlardan asrash hamda har bir mahalla, ta'lim muassasalari, mehnat jamoalari va boshqalarda jismoniy tarbiya va sport faoliyatini samarali tashkil etish

tizimini shakllantirishdan iborat. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Jismoniy tarbiya va sport sohasida kadrlarni tayyorlash hamda ilmiy tadqiqotlar tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2022-yil 3-noyabrda PQ-414-son qaroriga asosan Jismoniy tarbiya va sport sohasida malakali kadrlar tayyorlash, ta'lim jarayonini xalqaro standartlarga moslashtirish va boshqaruv tizimini raqamlashtirish, pedagogik va ilmiy salohiyatni yanada oshirish hamda ilmiy-tadqiqot ishlari sifatini tubdan yaxshilash, ilg'or xorijiy sport-ta'lim texnologiyalarining transferini amalga oshirish orqali yuqori natijalarga erishish vazifalari belgilab berilgan.

Tadqiqot ob'yekti va qo'llanilgan metodlar

Oxirgi yillarda jamiyatimizda kelajagimiz bunyodkori bo'lgan yoshlarga e'tibor yana kuchaydi. Ayniqsa yoshlarni sog'ligini saqlash sohasidagi ijobiy o'zgarishlarni har qadamda sezish mumkin. Bugungi kunda xalq ta'limi tizimiga qarashli qaysi turdagi muassasani olmaylik, ularda shifokorlar va malakali hamshiralar xizmat ko'rsatishmoqda.

Umumta'lim maktablari o'quvchilari salomatligini muhofaza qilish, ularga malakali tibbiy xizmat ko'rsatish, kasal o'quvchilarni o'z vaqtida aniqlash, ularni sog'lomlashtirish, turli kasalliklarni oldini olish ishlari keng yo'lga qo'yilgan.

Jismoniy tarbiya daqiqalarini o'tkazish uchun 3-4 mashqdan iborat maxsus mashqlar majmuasidan foydalanish mumkin. Ta'lim muassasalarida alohida o'rganlarga, tizimga va butun organizmga ruhiy va statik og'irlik qiluvchi mashqlar, darsda umumiy toliqishni oldini olish uchun jismoniy tarbiya daqiqasi va dars davomida taranglashganini xisobga olgan holda turli guruh mushaqlari uchun to'plangan mashqlardan iborat umumiy ta'sir qiluvchi mashqlar o'tkazishni talab qiladi. Mashqlar 1,5-2 daqiqa davom etadi.

Maktabda o'quvchilarni harakatga bo'lgan biologik talabini qondirish uchun sharoit yaratish lozim. Bu talab 2 soatdan ko'p hajmdagi bolalar va o'smirlarni kunlik harakat faolligini qondirishi mumkin. Sog'lom avlodni shakllantirish va tarbiyalashning turli yo'l-yo'riqlari, usullari mavjuddir. Ayniqsa, bolalarning bo'sh vaqtlarini to'g'ri tashkil etish, turli milliy harakatli o'yinlar o'rgatish muhimdir.

Bugungi kunda sog'lom turmush tarzini shakllantirish ham o'tgan davrlardagidek muhim hisoblanadi va bu muammo ham o'tgan davrlardagidek ijtimoiy muammo sifatida o'rganilgan. XXI asr – bu yuqori tezlik, ulkan axborot oqimi, voqealar tez o'zgarib turadigan vaqt, shuning uchun har bir inson o'z dunyosini, o'z muhitini va o'z manfaatlarini topishi kerak. XXI asr texnologiya, axborotlashtirish va kompyuterlashtirishning rivojlanishi bilan boshqa asrlardan farq qiladi. Biroq, jamoatchilik fikri va ommaviy axborot vositalari yosh avlodda hayotga iste'molchi munosabatini shakllantiradi.

Bu hayotda hamma narsani sinab ko'rish kerak, degan fikr bor, ya'ni spirtli ichimliklar, tamaki va giyohvand moddalar. Shunga ko'ra, yoshlar o'rtasida giyohvandlik muammosi dolzarb bo'lib qolmoqda, demak, ijtimoiy xulq-atvor, sog'lig'ining yomonlashishi, aqliy va ijodiy salohiyatning pasayishiga olib keladi. Yoshlarning hammasi ham jismoniy tarbiya va sport bilan shug'ullanmaydi, aksariyati tibbiy sabablarga ko'ra ozod etiladi. Shunday qilib, zamonaviy jamiyatda yosh avlod salomatligi, xususan, yoshlarning ongli va maqsadli ravishda sog'lom turmush tarzini olib borish qobiliyati bilan bog'liq bir qator muammolar mavjud. Inson tanasi tashqi muhitning o'zgaruvchan sharoitlari bilan doimiy o'zaro ta'sirda bo'lgan yagona murakkab o'zini o'zi boshqaradigan biologik tizimdir.

Salomatlik so'zning keng ma'nosida tushuniladi. Bu nafaqat kasallikning yo'qligi, balki to'liq jismoniy, axloqiy, axloqiy, psixo-emotsional, ijtimoiy, intellektual farovonlik holatidir.

Sog'lom turmush tarzi inson salomatligini saqlash va mustahkamlashning yagona mumkin bo'lgan yo'lidir. Sog'lom turmush tarzining zarur tarkibiy qismlari: jismoniy faollik, ijobiy his-tuyg'ular, hushyorlik, shaxsiy gigiena, kundalik tartib, muvozanatli ovqatlanish, temperatsiya, fikrlashning ijobiyligi.

Sog'lomlashtirish faoliyati – bu bir tomondan, shaxsning o'zini yaxshilashga, ikkinchi tomondan, o'z sog'lig'iga bo'lgan qadriyat munosabatini o'zgartirishga va o'z sog'lig'iga bo'lgan munosabatni o'zlashtirishga qaratilgan talaba - sportchi va o'qituvchi - murabbiyning birgalikdagi faoliyati.

Salomatlikni saqlash muammosi har doim insoniyatni qiziqtirgan. Atrof-muhitdagi stressli haddan tashqari yuklar va jiddiy buzilishlar asrimizda bu muammo ayniqsa dolzarb bo'lib, jamiyatning ijtimoiy qadriyatlari va ustuvorliklari tizimida muhim o'rin tutadi.

Sog'lom turmush tarzini shakllantirishga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi omillar zararli odatlar va ularni bartaraf etish yo'llari pedagog olimlar M.Abdulaziz, M.Axmedov, M.Axmatov, M. Ikromova, O.Najmiddinov, I.Nasritdinov, X.Raxmatov, T.Uzoqov va boshqalar ishlarida o'rganilgan. Fiziolog olim B.Chumakov o'quvchilarda sport bilan shug'ullanish, to'g'ri ovqatlanish qoidalari, kun tartibiga rioya qilish, zararli oqibatlariga berilmaslik va to'g'ri dam olish haqidagi tavsiyalarni ishlab chiqishgan.

Olingan natijalar va ularning tahlili

O'quvchilarning shaxsiy gigiyenasi rotsional kun tartibi bilan bog'liq bo'lgan ko'pgina masalalarni o'z ichiga oladi. Gavdani va og'iz bo'shlig'ini o'z vaqtida yuvib, tozalab turish, salomatlik va mashq qilishga putur etkazadigan yomon odatlarni tashlash va boshqalar shular jumlasidandir. Maktab o'quvchisining kun tartibida quyidagilar bo'lishi nazarda tutiladi: uyqu, ovqatlanish, maktabda o'qish, uyda dars tayyorlash, toza havoda sayr qilish, uy ishi, yaxshi ko'rgan ish bilan shug'ullanish, sinfdan va maktabdan tashqari o'ykazilgan har xil tadbirlarda qatnashish, shaxsiy gigiyena qoidalari bajarish. Kun tartibiga ertalabki badantarbiya, ko'ngil ochuvchi sport o'yinlari kabi mashg'ulotlarning faol turlari rejalashtirilgan bo'lishi shart. Shuning uchun kun tartibiga rioya qilish, sog'liqni saqlash va darsda muvaffaqiyatga erishish muhim omildir.

Maktab, oila, pedagoglar, o'quvchilar va ota-onalarning o'zaro hamkorligi ish sifatini yanada yaxshilaydigan jismoniy tarbiyani, sog'lom hayot tarzini o'quvchilarning kundalik hayotiga tatbiq etadigan muhim vositadir deb hisoblaymiz. Bola sog'lom va har tomonlama barkamol shakllanishi uchun jismoniy tarbiya va sport bilan shug'ullanishi muhimdir. Kishi salomatligini mustahkamlashda jismoniy tarbiya qanday ahamiyatga ega ekanligini mashg'ulot davomida o'quvchilarga tushuntirib borishimiz zarur.

Jismoniy tarbiya bilan shug'ullangan kishi kuchli, chaqqon, chidamli, irodali, bardam, jasur, go'zal va harakatchan bo'ladi. Shuning uchun har bir harakatni mustaqil, yaxshi va kam kuch sarflagan holda bajarishga harakat qiladi. Tarixiy manbalarga qaraganda, o'zbek xalqining milliy sport va milliy o'yinlari aholini yashash sharoitiga qarab xilma-xil bo'lgan va kishilarni faol, sermahsul ishlashga tayyorlagan.

Jismoniy savodsizlikka qarshi erta yoshda, bolalar bog'chalarida va maktabgacha ta'lim muassasalarida kurashish kerak. Jismoniy savodxonlik uchun erta ta'lim muhim rol o'ynashi va sog'lom turmush tarzini rivojlantirishni rag'batlantirish jarayonining ajralmas qismi bo'lishi mumkin. 6 yoshgacha bo'lgan bolalar bog'chalarida jismoniy savodxonlikning asosiy dasturini o'yinlar va qiziqarli mashqlar shaklida boshlash maqsadga muvofiq bo'ladi.

An'anaviy shakllangan ta'lim-tarbiya jarayonida o'quvchilarning ko'p vaqti o'tirgan holatda bo'ladi. Shuning uchun o'qituvchilar o'quvchilarni dars vaqtida o'tirish holatlarini nazorat qilishlari, darslarda jismoniy tarbiya daqiqalarini o'tkazishlari, ijobiy ta'sir qiladigan harakatlar tartibini tashkil qilishlari, jismoniy tarbiya mashqlariga gavdani to'g'ri tutishga yo'naltirilgan mashqlarni kiritishlari zarur. Mashqlarni musiqa ijrosida bajarish yanada ko'proq ijobiy samara beradi. Maktabda o'qishning birinchi kunidan boshlab birinchi sinf o'quvchilarida to'g'ri o'tirishni shakllantirishga e'tibor qaratish zarur. Bolalarni maktabda va uyda o'tirish holatini nazorat qilishning oddiy usullarini pedagoglar o'rgatishlari zarur. Pedagoglar bolaning o'tirishini sabr bilan boshlang'ich sinflarda kuzatishlari kerak. Yozma ishlarni bajarish uchun zarur bo'lgan egilib o'tirish holatida orqa mushaklarga og'irlik tushadi, yurak urushi tezlashadi, nafas olish harakatining amplitudasi kamayadi. Bunday holatda tenglikni saqlash uchun o'quvchilar stol ustiga ko'krak bilan suyanadilar, bu esa ichki organlar ishini yanada og'irlashadi. Shuning uchun boshlang'ich sinf o'qituvchilarining nazorati bolalarning sog'lom bo'lishlari uchun katta ahamiyatga ega. Darslarda jismoniy tarbiya daqiqalarini o'tkazish o'quvchilarning ishga layoqatligini ushlab turish uchun samarali vositadir.

Harakat – bu hayot, lekin faol harakat-sog'lom hayot. Kundalik sport mashg'ulotlari go'zallik va salomatlik garovidir. Sportning afzalliklaridan tashqari qiziqarli bo'lishi muhim va buning uchun siz o'zingizga mos keladigan sport turini tanlashingiz kerak. Ayollar uchun eng yaxshi sport - bu muntazam suzish, o'tirgan turmush tarzini olib boradiganlar uchun piyoda yoki piyoda yurish ideal, bir xil tezlikda yugurish butun oila tomonidan amalga oshirilishi mumkin, shuningdek, velosipedda yurish, qishda siz buni unutmashingiz kerak. chang'i va konkida uchish. Shuni yodda tutish kerakki, har qanday sport, agar noto'g'ri yondashuv bo'lsa, travmatikdir.

Sog'lom turmush tarzining dolzarbligi ijtimoiy hayotning murakkablashishi, texnogen, ekologik, psixologik, siyosiy va harbiy xarakterdagi xavflarning kuchayishi natijasida inson tanasiga yukning ortishi va o'zgarishi bilan bog'liq. Sog'lom turmush tarzi – bu inson hayotining mehnat, ijtimoiy, oilaviy va maishiy, bo'sh vaqt shakllarida faol ishtirok etishidir. Optimal ish va etarli dam olish ham sog'ligimizga ta'sir qiladi. Kuchli faoliyat nafaqat jismoniy, balki aqliy ham asab tizimiga yaxshi ta'sir qiladi, yurak, qon tomirlari va butun tanani mustahkamlaydi. Ko'pchilikka ma'lum bo'lgan ma'lum bir mehnat qonuni mavjud. Jismoniy mehnat bilan shug'ullanadigan odamlar dam olishga muhtoj, bu jismoniy faoliyat bilan bog'liq bo'lmaydi va dam olish vaqtida aqliy stress amalga oshirilsa yaxshi bo'ladi.

Bolalar salomatligini muhofaza qilish, sog'lom turmush tarzini shakllantirish va natijada sog'lom avlodni yaratish uchun albatta o'quvchilarga tibbiy – gigiyenik bilimlar berish juda ham zarur.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda ta'lim – tarbiya muassasalarida o'quvchilarning kasalliklarga chalinishining oldini olish va sog'lom turmush tarzini shakllantirishda quyidagi asosiy omillarni ko'rsatib o'tamiz: - o'quvchilarni sog'ligini ekologik va iqlim sharoitlarini hisobga olgan holda chuqurlashtirilgan tibbiy ko'rik va sog'lomlashtirish tadbirlarini o'tkazish; - kasallikka qarshi va sog'lomlashtirish tadbirlarini uzviy va izchil holda o'tkazish; - sog'lomlashtirishga muxtoj o'quvchilarni sog'lomlashtirish muassasalariga yuborish; - boshlang'ich sinf o'quvchilarda sog'lom turmush tarzini shakllantirishda pedagog va tarbiyachilarning tibbiy – gigiyenik bilimlarini etarli bo'lishini ta'minlash; - sog'lomlashtirish dasturini amalga oshirishda tibbiyot xodimlari, ota – onalar bilan hamkorlikda ish olib borish; - ota – onalar va pedagoglar tomonidan o'quvchilarning kun tartibini to'g'ri tashkil etishni nazorat qilish. Jamiyatimiz ham jismonan, ham ma'naviy jihatdan sog'lom bo'lishini, yuksak ma'naviyat, odob-axloq, sog'lom aql sog'lom tan hosilasi ekanini istasak, "Sport hamma uchun" sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish siyosatining bosh qomusiga aylanishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Амонашвили Ш.А. Педагогика здоровья / Ш.А. Амонашвили, А.Г. Алексин. – М: Педагогика, 1990. – 288 с.
2. Балашова В.А. Основные направления программы «Оздоровительная модел общеобразовательного учреждения / В.А. Балашова, В.П. Степаненко, Л.М. Бекетова // Завуч. – 2000. – №4. – С.65 – 69.
3. Даминов, И. (2021). Совершенствование технико-тактической и психологической подготовки юных дзюдоистов. Общество и инновации, 2(11/S), 175–180.
4. Салихов Т. и др. Psychological Characteristics Of Increasing Cognitive Activity In Elementary School Students //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2021. – Т. 7. – №. 7.
5. Salixov S. M., Salixov T. M. Bo'lajak jismoniy madaniyat o'qituvchisining kasbiy tayyorgarligini shakllantirish //Science and Education. – 2022. – Т. 3. – №. 3. – С. 1013-1019.4.

6. Salixov S. M. et al. Musobaqa oldi sportdagi stress va tayyorgarlikning psixologik tomonlari //Science and Education. – 2022. – T. 3. – №. 4. – C. 1039-1044.
7. Salixov S. M. et al. Hissiy irodaviy boshqaruv namoyon bo'lishining yosh va jins xususiyatlariga bog'liq o'zgarishi //Science and Education. – 2022. – T. 3. – №. 4. – C. 915-920.
8. Umedjanova M. L. et al. Yoshlarning ma'naviy tarbiyasida "Qobusnoma" asarining o'rni //Science and Education. – 2022. – T. 3. – №. 4. – C. 1109-1114.
9. Salixov T. Psixologicheskiye svoystva povysheniya aktivnosti studentov v obrazovatel'nom protsesse //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2021. – T. 3. – №. 3.
10. Mansurovich S. S. Methodology of organizing physical education lessons through digital technologies //EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE. – 2022. – T. 2. – №. 4. – C. 107-111.

References:

1. Amonashvili Sh.A. Pedagogika zdorovya / Sh.A. Amonashvili, A.G. Aleksin. – M: Pedagogika, 1990. – 288 s.
2. Balashova V.A. Osnovnie napravleniya programmi «Ozdorovitel'naya model obsheobrazovatel'nogo uchrejdeniya / V.A. Balashova, V.P. Stepanenko, L.M. Beketova // Zavuch. – 2000. – №4. – S.65 – 69.
3. Daminov, I. (2021). Sovershenstvovaniye texniko-takticheskoy i psixologicheskoy podgotovki yuniv'ersitetskoy dzyudoistov. Obshestvo i innovatsii, 2(11/S), 175–180.
4. Salixov T. i dr. Psychological Characteristics Of Increasing Cognitive Activity In Elementary School Students //SENTR NAUCHNYX PUBLIKATSIY (buxdu. uz). – 2021. – T. 7. – №. 7. Umedjanova M. L., Salixov S. M., Salixov T. M. The Role of National Education in Preparing Young People for Family Life //EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION. – 2022. – T. 2. – №. 2. – C. 271-276.
5. Salixov S. M., Salixov T. M. Bo'lajak jismoniy madaniyat o'qituvchisining kasbiy tayyorgarligini shakllantirish //Science and Education. – 2022. – T. 3. – №. 3. – S. 1013-1019.4.
6. Salixov S. M. et al. Musobaqa oldi sportdagi stress va tayyorgarlikning psixologik tomonlari //Science and Education. – 2022. – T. 3. – №. 4. – S. 1039-1044.
7. Salixov S. M. et al. Hissiy irodaviy boshqaruv namoyon bo'lishining yosh va jins xususiyatlariga bog'liq o'zgarishi //Science and Education. – 2022. – T. 3. – №. 4. – S. 915-920.
8. Umedjanova M. L. et al. Yoshlarning ma'naviy tarbiyasida "Qobusnoma" asarining o'rni //Science and Education. – 2022. – T. 3. – №. 4. – S. 1109-1114.
9. Salixov T. Psixologicheskiye svoystva povysheniya aktivnosti studentov v obrazovatel'nom protsesse //SENTR NAUCHNYX PUBLIKATSIY (buxdu. uz). – 2021. – T. 3. – №. 3.
10. Mansurovich S.S. Methodology of organizing physical education lessons through digital technologies //EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE. – 2022. – T. 2. – №. 4. – S. 107-111.

Mualliflar:

Salixov Temur Mansurovich – Buxoro davlat universiteti stajor tadqiqotchisi.

УДК 372.881.111.1

THE SIGNIFICANCE OF THE METHODOLOGY OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL MOBILITY OF STUDENTS

ТАЛАБАЛАРНИНГ КАСБИЙ МОБИЛЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ХОРИЖИЙ ТИЛЛАРНИ ЎҚИТИШ МЕТОДИКАСИНING АҲАМИЯТИ

ЗНАЧЕНИЕ МЕТОДИКИ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ В РАЗВИТИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ МОБИЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ

Суёнова Гулчехра Холмаматовна

Жиззах политехника институти, 130100. Жиззах вилояти, Жиззах шаҳри, Ислон Каримов кўчаси, 4 уй.

E-mail: gulchexra_suyunova2023@gmail.com

Abstract. In this article, in the case of teaching foreign languages, taking into account the individual level of development of readiness for professional mobility, subject-subject relations between students and teachers, developing a model for the development of readiness for professional mobility, the role and importance of appropriate individual and group forms and methods of organizing the educational process are detailed.

Key words: vertical, horizontal, professional mobility, career values, professional orientation

Аннотация. В данной статье на примере обучения иностранным языкам с учетом индивидуального уровня развития готовности к профессиональной мобильности, субъект-субъектных отношений между обучающимися и преподавателями разрабатывается модель развития готовности к профессиональной

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA

Majidov Jasur Baxtiyarovich. PROFESSIONAL FUTBOL JAMOALARIDA O'ZARO MUNOSABATLARNI SOTSIOMETRIK USULDA O'RGANISHNING AHAMIYATI.....	3
Fayziyeva Maxbuba Raximjonovna. RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TA'LIMGA INTEGRASIYASIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	8
Абдуназаров Абдумутал Олимович. СОҒЛОМ ВА АҚЛИ ЗАИФ БОЛАЛАРНИ ИЖТИМОЙИ ҲАЁТГА ТАЙЁРЛАШНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ ВА ҚИЁСИЙ ЖИҲАТЛАРИ.....	13
Muxiddinova Dilnoza Shavkat qizi. VIRTUAL IJTIMOYIY MAKON AXBOROTLARINING YOSHLAR DUNYOQARASHIGA TA'SIRI.....	17
Bayturayeva Nasiba. MUSTAQIL TA'LIM FAOLIYATIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING IJODIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	21
Турдибоев Дилшод Хамидович. ЎҚУВЧИЛАРНИНГ “МАТЕМАТИК САВОДХОНЛИК” ДАРАЖАСИНИ ОШИРИШДА “ТИЗИМЛИ ФИКРЛАШ” ПЕДАГОГИК ОМИЛИНИНГ АҲАМИЯТЛИК ДАРАЖАСИ.....	23
Hasanov Abduhakim Raimqulovich. AKADEMIK LITSEYLARDA FIZIKA FANINI O'QITISH BOSQICHLARI.....	26
Mavlonov Sherzod Hazratkulovich. INTERFAOL DIZAYN KURSI YORDAMIDA ELEKTRON TA'LIM JARAYONIDA AXBOROT XAVFSIZLIGI TA'LIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	28
Abdurashidova E'zoza Rauf qizi. KICHIK GURUH YOSHIDAGI BOLALARNI GEOMETRIK SHAKL HAQIDAGI TASAVVURLARINI SHAKLLANTIRISH.....	32
Beknazarova Muhliisa O'tkir qizi. BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA MA'NAVIY, AHLOQIY SIFATLARINI XALQ OG'ZAKI IJODI NAMUNALARI ASOSIDA SHAKLLANTIRISH.....	37
Bekpulatov Khasan Olim o'g'li. КИМЁ ФАНИДАН ПЕДАГОГИК ТАЖРИБА-СИНОВ ИШЛАРИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ.....	40
Mo'minov Elyor Abdualiyevich. VIRTUAL TA'LIM MUHITI VA UN DAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI.....	45
Salixov Shoxrux Mansurovich. INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JISMONIY TARBIYA VA SPORTGA TADBIQ ETISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI.....	49
Turanova Iroda Egamberdiyevna. BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI XALQARO BAHOLASH DASTURLARI TALABLARIGA TAYYORLASH METODIKASI.....	51
Salixov Temur Mansurovich. BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA SOG'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK MEKANIZMLARI.....	54
Суюнова Гулчехра Холмаматовна. ТАЛАБАЛАРНИНГ КАСБИЙ МОБИЛЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ХОРИЖИЙ ТИЛЛАРНИ ЎҚИТИШ МЕТОДИКАСИНИНГ АҲАМИЯТИ.....	57
Suleymanova Ra'no Do'stbekovna. MEDIATA'LIM ASOSIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING PEDAGOGIK MAHORATINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMI.....	60
Xudayberganov Shuhrat Shavkat o'g'li. GLOBAL TA'LIM VA RIVOJLANGAN OSIYO DAVLATLARI ETNOPEDAGOGIK TAJRIBALARI.....	64
Назаркулова Гулнора Аблакуловна. КРЕДИТ-МОДУЛЬ ТАЪЛИМ ШАРОИТИДА ТАЛАБАНИНГ МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ НАТИЖАЛАРИ ВА УЛАРНИНГ САМАРАДОРЛИК ДАРАЖАСИ.....	68
Ergasheva Nargizaxon Abdusattarovna. TIBBIYOT XODIMLARIDA “HISSIY SHARCHOQ” SINDROMINING PSIXOLOGIK ASPEKTLARI.....	71
Ахназарова ДиёраЭркиновна. ҚОБИЛИЯТ HAQIDA UMUMIY TUSHUNCHA VA UNING RIVOJLANISH BOSQICHI.....	75
Nazarova Ozoda Tashnazarovna. TALABALAR KOMMUNIKATIV QOBILIYATLARINI O'RGANISHNING EMPIRIK TAHLILI.....	77
Gayupova Saodat Khamidovna. ZAMONAVIY TALABALAR SHAXSI PSIXOLOGIYASINI SHAKLLANTIRISHNING TA'LIM JARAYONI BILAN ALOQADORLIGI.....	83
Saidmurodova Malohat Boymurod qizi. O'QUVCHILARNI MA'NAVIY JASORAT RUHIDA TARBIYALASH PSIXOLOGIK MUAMMO SIFATIDA.....	87
Fayzullayev Mirzaodil Mirzamurodovich. O'SMIRLARDA PSIXOLOGIK SAVODLILIKNI RIVOJLANISH DINAMIKASINING AMALIY ASOSLARI.....	90
Mamatkulov Sarvar Temirbekovich. BULUTLI TEXNOLOGIYALAR VA ULARNING TA'LIM TIZIMIDAGI AHAMIYATI.....	93
Sultonov Shuhratjon Nurmaxamatovich, Isoqova Sevara Abdumanonovna, Akbarova Dilrabo Bahrom qizi. 14-15 YOSHLI ERKIN KURASHCHILARNING HAFTALIK MIKROSIKILLARDA MASHG'ULOTLAR REJASINI SAMARALI TASHKIL QILISH METODIKASI.....	96
To'ymurodov Abdurahmon Shuhrat o'g'li. EKSTREMAL VAZIYATLARNING UMUMIY IJTIMOYIY-PSIXOLOGIK TAVSIFI VA UNING DIAGNOSTIKASI.....	99

FILOLOGIYA

Musurmankulova Shaxribon Gulmurodovna. O'ZBEK-TURK TILLARI PARALLEL KORPUSI MA'LUMOTLAR BAZASINI SHAKLLANTIRISHNING KOMPYUTER USULLARI.....	103
Toychiyeva Zuleyxа Hamrokulovna. MORFEMANING LEKSEMAGA MUNOSABATI.....	107